

ERAS na vlastní kůži – nezáleží jen na anestezii

Michal Horáček

KARIM 2. LF UK a FN v Motole

Praha

XXI.

kongres České společnosti anesteziologie,
resuscitace a intenzivní medicíny

2.–4. 10. 2014

Clarion Congress Hotel Olomouc

Česká společnost anesteziologie,
resuscitace a intenzivní medicíny

John H. Eisenach

What we talk about when we talk with medical students

Michael J. Joyner, Nisha Charkoudian, Timothy B. Curry, John H. Eisenach, and Erica A. Wehrwein
Department of Anesthesiology, Mayo Clinic, Rochester, Minnesota

Submitted 25 May 2010; accepted in final form 21 July 2010

> 50 % informací z LF nesprávných!
...a něco nám neřeknou vůbec!

Moje zkušenost

- 1975: urologie 1 hod
CA = THP + SCHJ + N₂O + halotan
- 2007: punkce kostní dřeně
CA = midazolam + propofol + sufentanil
- 2008: extrakce osmiček
CA = propofol + sufentanil + sevofluran
- 2011: artroskopie kolena
CA = propofol + sufentanil + sevofluran

ERAS®

Enhanced Recovery After Surgery

Henrik Kehlet, MD, PhD

- koncept ERAS zavedl Henrik Kehlet 1995
Kehlet H: Multimodal approach to control postoperative pathophysiology and rehabilitation. Br J Anaest 1997; 78: 606–617.
- cíl: oslabit stresovou odpověď a urychlit zotavení zvláště důležité u seniorů
- překážky ERAS: imobilizace, parenterální analgezie, dysfunkce GIT → příjmu potravy
- výsledky:
  - zkrácení péče o 30 %
  - snížení pooperačních komplikací o 50 %

Varandhan, KK et al. The enhanced recover after surgery (ERAS) pathway for patients undergoing major elective open colorectal surgery: a meta-analysis of randomized trials. Clin. Nutr 2010;29(4):434-40

20 klíčových položek ERAS®

ERAS item	N/A	Adherence to ERAS items of reporting studies, %
<i>Preoperatively</i>		
Counseling and education	5/11	87–100
No bowel preparation	4/11	0–100
Carbohydrate loading	4/11	61–100
No premedication	7/11	0–60
Curtailed fasting	10/11	61
<i>Intraoperatively</i>		
Active warming	7/11	79–100
High inspired O ₂ (80%)	10/11	95
Epidural analgesia	0/11	8–100
Transverse incision	8/11	25–96
No use of NG tubes	5/11	0–95
Restricted i.v. fluids	8/11	46–81
No use of drains	8/11	0–47
<i>Postoperatively</i>		
Early oral fluids	4/11	5–100
Early oral food	2/11	13–100
Early mobilization	1/11	5–100
Oral analgesia	7/11	70–100
Avoidance of opiates	9/11	67–78
Postoperative laxatives	10/11	100
Routine antiemetics	9/11	27–76

+ audit

Eur Surg Res. 2012;49(1):24-34

Omezené lačnění

- čiré tekutiny do 2 hod před operací
Dopor. ČSARIM pro omezování příjmu tekutin a stravy 2011
  - pohoda pacienta
  - snížený výskyt komplikací!

Omezené lačnění

- čiré tekutiny do 2 hod před operací
Dopor. ČSARIM pro omezování příjmu tekutin a stravy 2011

Preoperative urine-specific gravity and the incidence of complications after hip fracture surgery

A prospective, observational study Eur J. Anaesth 2014 Feb;31(2):85-90

Sandra I. Ylinenvaara, Olof Elisson, Kim Berg, Joachim H. Zdolsek, Helena Krook and Robert G. Hahn

BACKGROUND Mild to moderately severe dehydration is common in the elderly, but its relationship to surgical outcome is unclear.

OBJECTIVES To study the incidence of dehydration prior to hip fracture surgery and its relationship to postoperative complications.

DESIGN Prospective observational study.

SETTING Operation department and orthopaedic ward in a regional hospital.

PATIENTS Forty-five patients (mean age 78 (interquartile range) 75 to 86) years old undergoing acute hip fracture surgery.

INTERVENTIONS A urine sample was taken on admission to the operating theatre. Complications were assessed 2 days postoperatively using a check-list.

MAIN OUTCOME MEASURES Dehydration was considered to be present if the urinary specific gravity was 1.020 or higher,

indicating renal water conservation. The number of postoperative complications were recorded.

RESULTS Dehydration was present in one third of the patients. Sixty per cent of these patients had at least one postoperative complication, whereas the corresponding proportion was 14% in the euhydrated patients ($P < 0.01$). Only one patient (2%) had more than one complication in the euhydrated group compared with six patients (40%) in the dehydrated group ($P < 0.01$). Euhydrated patients had a mean of 0.3 postoperative complications per surgery, whereas dehydrated patients scored 1.1 complications ($P < 0.015$). The higher incidence included confusion, arterial desaturation and cardiovascular events.

CONCLUSION Dehydration before surgery nearly quadrupled the number of postoperative complications after hip fracture repair.

TRIAL REGISTRATION ClinicalTrials.gov: NCT 01294930.
Published online xx month 2013

4x více komplikací

Udržení tělesné teploty

„Zahřívání pacienta s cílem udržet normotermii se v programu ERAS považuje za klíčovou složku k urychlení jeho zotavení.“

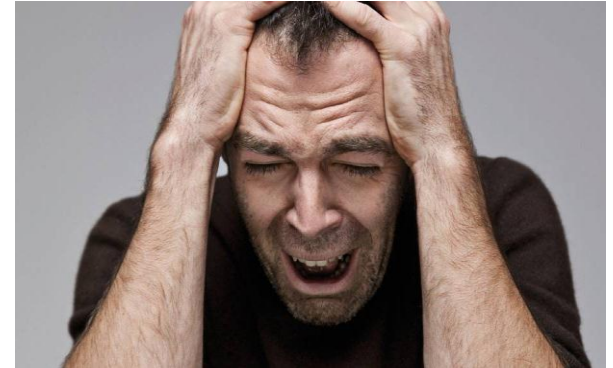
Bernard H.: Patient warming in surgery and the enhanced recovery.
Br J Nurs. 2013;22(6):319-20, 322-5

Propofol a bolest při injekci

výskyt 60-80 %

- hlavně mladí, ženy, luteální fáze
- periferní žíla
- stav pacienta

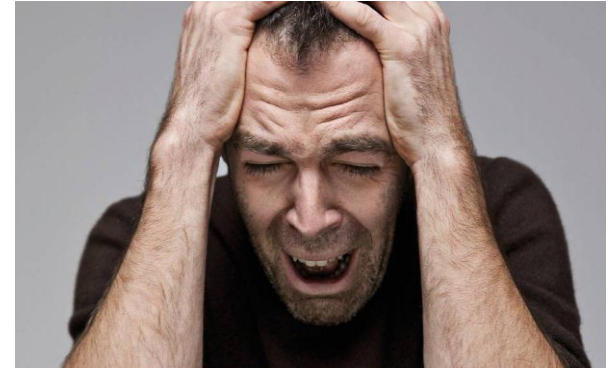
Hains LE et al.: Pain intensity and duration can be enhanced by prior challenge. Initial evidence suggestive of a role of microglial priming. J Pain 2010; 11(10): 1004-1014

- mikroglie v míše může být aktivována zánětem
- následný podnět („2. hit“) až po odeznění 1. podnětu při trvající aktivaci glie (OX42, GFAP) → **přehnaná bolest**

Propofol a bolest při injekci

typické možnosti snížení:

- změna rozpouštědla (směs LCT/MCT = Lipuro®), mikro- a nanoemulze
- snížení koncentrace propofolu na 0,5% nebo 0,33%
Mixa V: Anest int med 2011;22(1):53
- analgetická premedikace, opioid předem sníží riziko o 50 %
- lidokain v různých dávkách a způsobech
- ketamin, setrony

Propofol a bolest při injekci

další možnosti snížení:

- teplota injekce? studený propofol, nebo FR sníží
- rychlost injekce
Shimizu T et al.: Rapid injection of propofol reduces vascular pain and facilitates Laryngeal Mask Airway insertion.
J Clin Anesth. 2011 Nov;23(7):540-3.
- lehký dotek v místě injekce (vrátková teorie)
výskyt bolesti: FR 83 %, dotek 80 %, lido 37 %, oboje 20 %
závažná bolest: FR 53 %, dotek 20 %, lido 7 %, oboje 0 %
Kim SY et al.: Reduction of propofol injection pain by utilizing the gate control theory. Korean J Anesthesiol. 2011 Oct;61(4):288-91
- nepodávat PVC hadičkou!?
Wu Q et al: Influence of polyvinyl chloride infusion extension tube on propofol injection pain: A randomised controlled study.
Eur J Anaesth. 2014 Apr 18. [Epub ahead of print]

Imobilizace

Operace se podařila, pacient zemřel!

Imobilizace

Operace se podařila, pacient zemřel!

- komplikace → klid na lůžku
  - pokles zdatnosti = ↓svalová síla, atrofie (vč. srdce)
Vis JC et al: '**The sedentary heart**': Physical inactivity is associated with cardiac atrophy in adults with an intellectual disability.
Int J Cardiol. 2011 Feb 25. [Epub ahead of print]
  - kognitivní dysfunkce (demaskování, zánět, anestetika?)
  - katabolismus, výživa
- řešení:
  - uvážlivá indikace operace
  - předoperační příprava (**prehabilitace**)
Jack S et al.: Perioperative exercise training in elderly subjects.
Best Pract Res Clin Anaesthesiol 2011 Sep;25(3):461-72
  - ERAS!

Moje zkušenost

- Předtím:
  - start 150 W
  - průběh 175-200 W
  - vrchol 286 W
- Potom
  - start 100-120 W
  - průběh 125-140 W
  - vrchol ?
  - postupné zlepšování
- Příčina – nízká svalová síla

**„Každé poranění
má i svou psychickou stránku!“**

Chris Wellington, mistryně světa v triatlonu 2007-9, 2011

***Lékař není dobrým lékařem,
když sám nebyl nikdy
nemocen.***

Arabské přísloví